# GAZETA LWOWSKA.

W Piątek Nro. 99. 2. Września 1825.

## WIADOMOŚCI KRAIOWE.

— *Z Wiednia d.* 25. *Sierpnia.* —

Wczoray w południe Arcy-Xiążę Franciszek Karol z Małżonką Swoią Arcy-Xiężną Zofiią, powracaiąc z Włoch, ziechał do Laxenburga w pożądanem zdrowiu.

---

NN. Cesarstwo Ich Mość, powracaiąc do Swoich Państw Niemieckich w towarzystwie Arcy-Xiążąt i Arcy-Xiężniczek przybyli w d. 12. Sierpnia po południu o godzinie 10 1/2 do Pordenone, gdzie powitani z radością od licznie zebranego ludu, wysiedli w domu Kawalera Pera. N. Pan niebawem po swoiem przybyciu przyymował Władze i raczył wezwać do swoiego stołu C. K. prowincyynych Delegatów i wspomnionego Kawalera Pera, wraz iego małżonką urodz. Margrabianką Colloredo. Po stole rozdawano w obecności NN. Cesarstwo Ich Mość posagi dwunastu losem wybranym dziewczątom, w którymto celu mieszkańcy miasta na obchód pobytu NN. Panuiących złożyli summę Municypalności, która w tey mierze ciągnienie przedsięwzięła. Jednę z dziewcząt, która, w mniemaniu, że ią wspomniano przy wywołaniu imiennem tych, co przystąpić miały do ciągnienia losów, zbliżyła się i postrzegłszy błąd swóy, widocznie zmieszana, cofnęła się, raczył N. Pan ze swoiey szkatuły równym z innemi obdarzyć posagiem. Wieczorem całe miasto było oświecone, a muzyka z miłośników złożona, grała pod oknami domu, w którym NN. Cesarstwo Ichmość wysiedli. Dnia następuiącego (13. z. m.) o godz. 6 rano wyiechali NN. Cesarstwo przy błogosławieństwie mieszkańców z Pordenone do Gorz.

---

N. Pan naywyższym listem Swoim do W. Podkomorzego Hrabiego Czernin, datowanym z Pordenone d. 12. Sierpnia raczył C. K. Podkomorzego, Margrab. Paolo d'Adda, Szambelanem czynnym przy Arcy-Xięciu Reinerze, Wice Królu Królestwa Lombardzko-Weneckiego naysławiey mianować.

## WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

### Ameryka Hiszpańska.

Rząd Mexykański na pewną wiadomość, że przez wyspę Cayo Hueso bywaią ieszcze potaiemnie towary z Kuby do portów Mexykańskich, przeciwnie zakazowi wprowadzane, rozporządził, iż po upływie 60 dni żaden okręt ładowny z Cayo Hueso nie będzie mógł być wpuszczonym do żadnego portu Rzeczpospolity Mexykańskiey, i raczey z każdym takowym ładunkiem postąpiono będzie iako z rzeczą przemyconą.

Angielskie Gazety udzielaią teraz traktatu obrony, przymierza zaczepnego i odpornego, zawartego w d. 15. Marca r. b. między Kolumbiią a Ziednoczonemi Stanami Ameryki średniey; iest to pierwszy traktat, który nowe Amerykańskie Państwa między sobą zawarły.

### Brazylia.

Podług Gazet Brazyliyskich, otrzymał Senat Rio-de-Janeirski od Rejenta pozwolenie, wystawić mu posąg, iako Założycielowi Państwa Brazyliyskiego. W tym celu wydał Senat pod d. 13. Maia odezwę, oświadczaiąc, iż chce na ogólnem Zgromadzeniu Senatu naradzić się nad środkami do wykonania tego planu.

Znakomity dom handlowy Portugalski, donosi Gwiazda, otrzymał z Brazylyi ważne wiadomości. Dwie wyprawy, każda po 1,200 ludzi wyszły pod żagle z Rio de Janeiro do Monte Video. Skoro Dwór Brazyliyski dowiedział się, że Rząd Buenos-Ayreski posłał kraiowcom 300 ludzi do Monte Video, rozkazał dowodzącemu wyprawą uderzyć na Buenos-Ayres, ieśliby się woyska tego Państwa natychmiast nie cofnęły, i gdyby nie dano zaspokaiaiącego obiaśnienia o tem poruszeniu.

### Hiszpaniia.

Wniosek Rady Kastyliyskiey, aby wszyscy wychodzcy wezwani byli powrócić się do kraiu w 6 miesiącach, uzyskał potwierdzenie Królewskie; wyiętymi powinni być tylko ci, którzy byli iawnymi rewolucyionistami, a których oddalenia bardziey, iak powrotu, życzyć należy.

W Madrycie i okolicy, prawie 7 Leguas w koło, był w d. 29. Lipca wielki orkan, trwaiący przy nieustannych piorunach, błyskawicy i deszczu nawalnym, 36 godzin, zniszczył niezmiernie pola. Małe strumyki i potoki, przez nadzwyczayna posuchę prawie znikłe, wzrosły do gwałtownych rzek, i występuiąc z łożysk swoich unosiły wszystko, co tylko napotkały. Przechadzka *Pra-*

)(

*do* została zupełnie zalaną, i na niższéy części przez iakiś czas stawiała widok szerokiéy rzeki. Ogrody i zakłady pokryła woda i wszystek owoc, iarżyny i t. d. przepadły; szkody przez tę burzę zrządzone podaią na kilka milionów realów.

## Wielka Brytaniia i Irlandyia.

Dziennik *Glob i Traveller* udziela pokrótce Ugody zawartéy między Angliią a Mexykiem. Takowa iest traktatem pokoiu i przyiaźni, i tyle ma podobieństwa do dawnieyszego z Państwem la Plata i Rzeczpospolitą zawartego, iż nie ma potrzeby wszystkich umieszczać artykułów. Artykuł 1. iest zwyczaynym wstępem, i mówi o wiernem utrzymaniu pokoiu i t. d. Artykuł 2. stanowi, iż między poddanymi i kraiami obiedwóch strón zupełna wolność handlu panować winna. Wyiąwszy iednak handel nadbrzeżny. Artykuł trzeci opiewa, że Mexykanie z kraiami Króla W. Brytanii w Europie i za Europą tak, iak inne Narody handlować będą. Artykuł 4ty stanowi, że od płodów ziemi i rękodzielni obudwóch stron te same opłaty wchodowego, iak od sprzyiaźnionych Narodów, pobierane będą. Atoli co do tego punktu iest wyiątek ze strony Mexyku na korzyść nowych Państw Ameryki. Artykuł 5ty chce mieć, aby opłata beczkowego i kotwicznego poprzedzaiącym artykułem obiętą była. Według Artykułu 6. okręty obiedwóch stron umawiaiących się w obustronnych portach opłacać maią toż samo cło wchodowe i wychodowe, co sprzyiaźnione Narody. Art. 7. podaie obraz Mexykańskiego lub Angielskiego okrętu. Angielskiemi okrętami są te, które za takowe zapisane. Mexykańskie zaś te, które w Mexyku zbudowano, lub prawnym sposobem stały się własnością Narodu, których Kapitanowie są rodowitymi lub unarodowionymi Mexykanami, nakoniec na których trzy czwartych części osady z wiedzą Rządu wzięło służbę. Rozporządzenie to dotyczące się Mexyku tylko lat dziesięć ma być ważnem. Art. 8. Każdy Mexykański poddany na okrętach woiennych Angielskich, wszystkie towary lub efekta na tychże, będą pod opieką bandery Króla Jego Mości. Mexykanie i towary Mexykanów na okrętach handlowych Angielskich będą doznawały opieki, iakby Narodom sprzyiaźnionym należały. Osoby i własność poddanych Angielskich doznawać będą téyże saméy opieki na okrętach Mexykańskich. Bandera Mexykańska ma mieć podczas pokoiu i woyny te same przywileie i prawa, iakie Król przyznał lub przyzna Narodom sprzyiaźnionym. Okręty każdéy z umawiaiących się stron nie będą przytrzymywane w kraiu drugiéy strony do służby morskiéy, oprócz należnego wynagrodzenia. Art. 9. Poddani strony oboiéy będą mogli w obustronnych kraiach na swóy rachunek, iak i na rachunek drugiego trudnić się sprawami, iako ajenci lub machlerze. Art. 10ty zawiéra też same przepisy, iak traktat z Kolumbiią, co się dotycze zapisów i dóbr bez testamentu zmarłych. Artykuł 11sty zapewnia poddanym stron obiedwóch uwolnienie od przymuszania do służby woyskowéy i nadzwyczaynych podatków i że względem rozporządzeń portowych wszystko według zwyczaynych ustaw odbywać się będzie. Artyk. 12. mówi o mianowaniu Konzulów. Art. 13. Na przypadek woyny dozwala poddanym obu stron umawiaiących się, którzyby kray opuścić chcieli, sześciomiesięcznego czasu; ci, którzy pozostaną, muszą ulegać istnieiącym ustawom. Długi będą wierzycielom wypłacone, a dobra, dochody wieczyste, akcyie i t. d. nie zostaną zagrabione.

(*Dokończenie nastąpi.*)

---

Rozporządzenia kwarantanny niedawno przez Rząd przyięte zasadzaią się istotnie na tém, że okręty przybywaiące z Lewanty i które na listach zdrowia nie maią wyrażonych chorych, muszą odbywać czternastodniową kwarantannę, w ciągu którego to czasu ich towary, effekta osady okrętowéy i podróżnych ulegać będą zwyczaynemu przeczyszczeniu. Gdy okręt iest zarażony lub o zarażenie podeyrzany, Kwarantanna trwa 31 dni; a ieśli pod ten czas okaże się choroba, chorzy przeniesieni zostaną do pływaiącego szpitala, dozór będzie podwoiony i Członki tayney Rady będą uwiadomieni dla przedsięwzięcia potrzebnych środków. W różnych częściach Królestwa powyznaczono stanowiska kwarantanny dla okrętów nie maiących chorych. Okręty zarażone, ieżli stoią w stronie południowéy przylądka Ŝgo. Wincentego, udadzą się do naybliższego szpitala na morzu śródziemném; ieśli się choroba ukaże, gdy są w stronie północnéy tego przylądka, udać się muszą do portu Milford. Okręty nie maiące choroby, lecz o takową podeyrzane, nie mogą zawinąć do innego, iak tylko do portu Standgate-Creek i Millford.

## Francyia.

Hrabia de la Puebla del Mestre, nadzwyczayny Poseł Króla Jegomości katolickiego złożył Królowi w d. 14. z. m. na osobnem posłuchaniu swoie listy odwołuiące a Xiąże Villa Hermosa swe listy wierzytelne, iako rezyduiący Posłannik Jego Katolickiey Mości na Dworze Francuzkim.

---

Arcybiskup Paryzki odebrał od Króla list następuiący:

»Mości Arcybiskupie! Przy zbliżeniu się uroczystości, którą corocznie obchodzi Kościoł na

cześć Wniebowzięcia N. Maryi Panny, przypominamy Sobie z przyiemnèm zaufaniem o pobożności Naszych dostoynych i sławnych Przodków, ktorzy Francyią na wieki Matce Boskiéy, iako szczególnéy Patronce tego kraiu poświęcili. Ponieważ życzeniem iest Naszém naśladować tak piękny przykład i Rządy Nasze oddać w opiekę Królowéy Nieba, więc piszę do WPana, dla oznaymienia Mu, iż wolą iest Moią, abyś WPan w dniu Wniebowzięcia N. Maryi Panny w Swoiéy Katedrze, iak i po innych Kościołach dzieceżyi Swoiéy kazał z ambony odczytać oświadczenie Ludwika XIIIgo. z d. 10. Lutego 1638; by w tymże samym dniu, o godzinie, którą na rozkaz Móy W. Mistrz Obrzędów Francyi WPanu wymieni, w wspomnionéy Katedrze odprawiona była processyia, któréy My obecnymi być przedsiębierzemy. Podług zwyczaiu wezwiesz WPan do tego Władze Cywilne, Sprawiedliwości i Woyskowe.«

»Dan w St. Cloud d. 3. Sierpnia 1825.«

(podp.) »KAROL.«

A poniżéy: »Dyionizy, Biskup Hermopolitański.«

Chcąc odpowiedzieć pobożnym zamiarom Króla Jego Mości, wydał Arcybiskup Paryzki, Par Francyi, Jacek Ludwik Quelen, do Duchowieństwa i wiernych swoiéy dyiecezyi pod d. 12. t. m. rozporządzenie.

Król przybył w d. 15. Sierpnia przed południem z St. Cloud do Tuileryiów, i potem o godzinie 2 3/4 udał się z Xiążętami i Xiężniczkami krwi do kościoła *Notre Dame*, aby być na processyi ku pamiątce poślubień Ludwika XIIIgo. Wieczorem powrócił Monarcha do St. Cloud, a dnia następuiącego polował pod S. Germain en Laye.

---

Dziennik Paryzki z d. 13. z. m. wyraża się o uznaniu niepodległości S. Domingo w sposobie następuiącym: »Wyspa S. Domingo otrzymała polityczną emancypacyią. Słowo Karola X. sprawiło to dla tego kraiu, czego nie mogły mu nadadź trzydziesto letnie zamieszanie i usiłowania, mianowicie exystencyią iako narodu. Rewolucyia iego ukończyła się 17. Kwietnia 1825, iak nasza d. 4. Czerwca 1814; wprawdzie różnemi środkami, atoli temi samemi rękami a nadewszystko mocą tychże samych zasad. Osada winna swą niepodległość Karolowi X. iak kray macierzysty Ludwikowi XVIII. swoie swobody..... Z bliższych szczegółów, które niebawem otrzymamy, okaże się, z iaką wdzięcznością przyięli mieszkańcy S. Domingo to dobrodzieystwo Króla. My Francuzi cieszemy się z korzyści, iakie toż naszemu zapewnia kraiowi. Rozporządzenie otwieraiąc porty S. Domingo wszystkim narodom świata, naszemu handlowi zastrzegło przywiléy. I na St. Domingo pozostały szlady rewolucyi; będą one zagoione. Dla nieszczęśliwych ofiar owéy rewolucyi zastrzeżono sto piędziesiąt milionów wynagrodzenia. Godność prawego Tronu, odróżniaiąca się opieka naszego handlu, ile może być nagrodzenie za poniesione klęski, o to są wielkie ideey, które ma za podstawe owo rozporządzenie — wieczny pomnik mądrości i zręczności. — Opozycyia, wszystko dla zaspokoienia swych namiętności zmnieyszaiąca, pyta się, czyli rozporządzenie to przyczyni się do pomyślności trzechprocentowych wieczystych dochodów. Mniema ona, że rozporządzenie owo, dalekie od wydania tych rezultatów, nada wielką czynność naszym stosunkom handlowym z St. Domingo i że przezto wiele dotąd na giełdzie osiadłych kapitałów, znaydzie większe w tym handlu zyski. Jakkolwiek należy mieć dla zdania tych głębokich ekonomistów poszanowanie, pozwalamy sobie iednakże uczynić uwagę, że tego pytania nierozumieią. Tymczasem powtarzamy im to cośmy iuż powiedzieli: »Ustawa redukcyyna iest tylko pierwszym aktem systematu, który musi być wykonanym. Prędzey lub poźniey wszystkie czynności zarządu przyłączą się do tego. A my dodaiemy, że emancypacyia S. Domingo iest tegoż istotnym skutkiem. Ustawa redukcyyna iest ustawą przyszłości i prawdy, któréy powodzenie niezawodne, i nie zawisło ni od teraźnieyszych deklamacyy, ni też od poźnieyszych nakładów giełdy.«

Gwiazda z d. 13. prostuie text swego wczorayszego artykułu o S. Domingo w tem, że 30 milionów, o których mowiła, rozumieć należy o teraźnieyszych dochodach osady, lecz nie od dochodach byłych osadników. W roku 1787 wprowadzono z Francuzkich portów za 51803300 liwrów towarów. Handel negrami czynił w tym roku Francuzkim okrętom 41912000 liwrów, a wartość artykułów z owéy wyspy do portów kraiu macierzystego wynosiła 39753000 liwrów. Dokładne wykazy względem tego wszystkiego znaleść można w dziele P. Barbé-Marbois, Intendenta wysp Francuzkich: *Etat de finances des Saint Domingue.*

PP. Rotszyldy odłożyli swoią podróż do Londynu, aby się ieszcze z P. Villelem naradzić.

Marszałek Xiążę Wellington, obeyrzawszy twierdze Niderlandzkie nad Renem przybył d. 14. Sierpnia do Paryża.

Znany autor i były Arcybiskup Mechleński, Pradt, podany był na Kandydata w Akademii Clermonckiey; iednak przełożenie to po burzliwem posiedzeniu akademicznem zostało większością głosów odrzucone.

## Zjednoczone Niderlandy.

Król Jegomość nakazał założyć warsztaty okrętowe w mieście Antwerpii. Plany do tych przełożono Królowi, który wykonanie iednego dozwolił w stronie półnoćney małego portu a drugiego za wielkim portem. Na pierwszym rozpoczęte budowy kilku okrętów, są bliskie ukończenia; spodziewaią się, że Monarcha dozwoli ieszcze założyć trzeci warsztat na rzece Kattendyk, który podług planu owe dwa w piękności i położeniu przewyższy.

## Szwaycaryia.

Na siedemnastem posiedzeniu Seymu w d. 2. Sierp., odczytano obszerne Zdanie Sprawy przez Jenerała Wimpfen do Kantonu Zurich pod d. 4. Lipca nadesłane, a które zawiera od roku 1808 aż do teraźnieyszego czasu obraz odmiennych stosunków i losu pułków Szwaycarskich w Hiszpanii, które kapitulowały. Szczątkom tychże płacą od nieiakiego czasu żołd bez zaległości. Edyktu przeczyszczaiącego dotąd tylko do Jenerałów Wimpfen i Christen zastosowano, inni Oficerowie muszą tego oczekiwać. Na przedstawienie Kantonu Zurych w d. 28. Października w tey mierze uczynione do Króla, dotąd nie odebrano odpowiedzi. Na posiedzeniu tém wezwano Kanton Zurych, aby wszystko co tylko okoliczności dozwolić mogą, czynił na korzyść owych szczątków woyska Szwaycarskiego, które kapitulowało.

## Niemcy.

W Wielkiem Xięstwie Badeńskiem maią być na przyszłość zakupywane konie dla iazdy wewnątrz kraiu. Dotąd sprowadzano takowe z wielkim kosztem z zagranicy.

## Prussy.

Z Berlina donoszą pod d. 8. Sierpnia: Zaraz po powrócie Króla z Cieplic do Berlina, (gdzie około tego czasu powrócił także Następca Tronu Niederlandów i Bad-Ems, dokąd swoiey małżonce towarzyszył) przełożono wiele ważnych ustaw do zatwierdzienia. Między innemi potwierdzone zostało także nowe urządzenie pensyy cywilnych. Pensyie stałe i tymczasowe dawane dotąd na mocy poiedyńczych rozporządzeń i uchwał ministeryialnych, które szczególnemi rozkazami gabinetowemi potwierdzane być musiały, przeznaczone są przez to urządzenie, w całey Monarchii maiące być niebawem ogłoszone, według kolei czasu służby i stopni płacy dla urzędników kraiu pensyionowanych. Przyczém zwyczayna cała pensyia po 50 letniey służbie, oznaczona iest prawem na trzy części dochodu, ieśli Monarcha z powodu szczególnych zasług pensyiowanego onemuż nie podwyższy płacy.

Król obieżdżać będzie prowincyie dla obrotów iesiennych w ostatnich dniach tegoż miesiąca. Naypierwey wyieżdża do Magdeburga, w którego okolicy zebrał się 20tysiączny korpus i dokąd potrzeby obozowe iuż wodą odesłano. Poczém uda się Król do Westfalii i w dniu 6. Września i następnych odprawi przegląd zgromadzonego w okolicy Lipsztadu 24tysiącznego korpusu, a potém w takim samym celu zwiedzi prowincyie Nadreńskie, gdzie w okolicy Koblencyi również będą obroty woyska prawie 20000 wynoszącego.

## Rossyia.

Cesarz Jegomość wydał w dnia 16. Lipca do Xięcia Alexandra Wirtemberskiego, Jeneralnego Dyrektora komunikacyy lądowych i morskich rezskrypt treści następuiący. Z prawdziwą roskoszą i zupełną wdzięcznością dla WXMości czytałem raport, którysmi WXMość doręczył w dnia 1. b. m. względem możności tak dawno pożądanego połączenia Wołgi i Donu, za pomocą rzek Kamuszynki i Iłowli. Oczekiwać będę obszernieyszego WXMości doniesienia ze wszelkiemi szczegółami planu i rysów proiektowanych robót do tego połączenia, a po rozbiorze takowego wydam potrzebne rozkazy do onegoż wykonania.

W dniu 30. Lipca zwinięto obóz, stoiący w dobrach koronnych Carskie Seło i tychże okolicach, a w dniu 1. i 2. Sierpnia rozłożony został korpus gwardyi cesarskiey na dawnych leżach blisko stolicy.

---

Podług ogłoszonego wykazu ceny chleba na czas od 1go do 30. Września 1825 r. ważyć powinny: bułka montowa po kr. 1/2, łót. 5 3/8 — detto po kr. 1, łót. 10 6/8 — bułka ordynaryyna po kr. 1/2, łót. 7 2/8 detto po kr. 1, łót. 14 4/8 — bocheneк chleba białego po kr 1, funt —łót. 22 5/8 — detto po kr. 3, funt 2 łót. 4 1/8 — detto po kr. 6, funt 4 łót. 8 4/8— bocheneк chleba śniadego po kr. 1, funt. 1 łót. 5. — detto po kr. 3, funt. 3 łót. 15 2/8 — detto po kr. 6, funt. 6 łót. 30 6/8 — bochenek chleba razowego po kr. 2, funt. 2 łót. 28 2/8.

O zachowaniu tego wykazu przekonać się można na wadze ku temu pod ratuszem wystawionéy; oraz wzywa się każdego, by wykorzenie przeciwne taryfie doniósł, a prócz zataienia nazwiska, przyzwoitą odbierze nagrodę.

---

(Do tego Numeru Gazety dołączony iest Ner. 35. Rozmaitości.)

---

Redakcyia Józefa Bensy; Druk Pillerów.